DE VEROVERING VAN DE STAD HULST: 5 NOVEMBER 1645

Hendrick de Meijer**.**

In april 2008 verwierf de Gemeente Hulst een schilderij, voorstellend *De verovering van de stad Hulst: 5 november 1645*.

Tijdens de Vestingdagen, 23-24 augustus 2008, werd het werk voor het eerst gepresenteerd aan het publiek. Gedeputeerde drs. H. van Waveren en wethouder mevrouw van Damme onthulden in het museum 'De Vier Ambachten' het kunstwerk, waarmee deze feestdagen voor Hulst officieus werden gestart.
Direct bleek er onder de bezoekers van het museum grote belangstelling te zijn voor het schilderij. Het was een van de hoogtepunten van de wisseltentoonstelling over 'Vechten langs de grens: 500 jaar Vesting Hulst'.

Verovering van de Stad Hulst 5 november 1645, Hendrick de Meijer eigendom Gemeente Hulst. (werk B)

Over de schilder en dit werk is bijna niets bekend; zo bleken er al snel vier versies van dit werk te zijn.

Een korte verduidelijking over de historische gebeurtenis, de schilder en zijn werk leek ons interessant.

I. De aanval op de stad: oktober / november 1645.

Prins Frederik Hendrik legde zich, na zijn nederlaag in 1640, niet neer bij zijn verlies. De Republiek had Hulst en Hulster Ambacht nodig om sterk te staan bij de komende vredesonderhandelingen: het bezit van Hulst betekende de volledige beheersing van de Schelde.

Op 26 juni 1643 voerde Frederik weer een landing uit in de polder van Namen (in de buurt van Saeftinge), maar een sterke Spaanse legermacht dwong hem tot het verlaten van het Land van Hulst: weer een aanval vanuit het noorden, die tot mislukken gedoemd was.

De laatste en beslissende aanval in de 80-jarige Oorlog, de aanval op Hulst, kwam vanuit het zuiden en zou slagen!
Eind september 1645 bevond het grote deel van het Staatse leger zich in de buurt van Gent en had als doel: oprukken naar Antwerpen en de vesting Hulst onderweg veroveren.

Op 4 oktober heeft men Stekene bereikt, een dag later Sint Jansteen: zo'n kilometer ten oosten van de kapel van O.L.Vrouw van Tereecken werd het prinselijke hoofdkwartier ingericht (ongeveer ter hoogte van het huidige bedrijf van Interjute).
De verdedigingsforten ten westen (St. Anna, Nassau) en in het oosten (Moerschans, Zandberg) werden ingenomen.

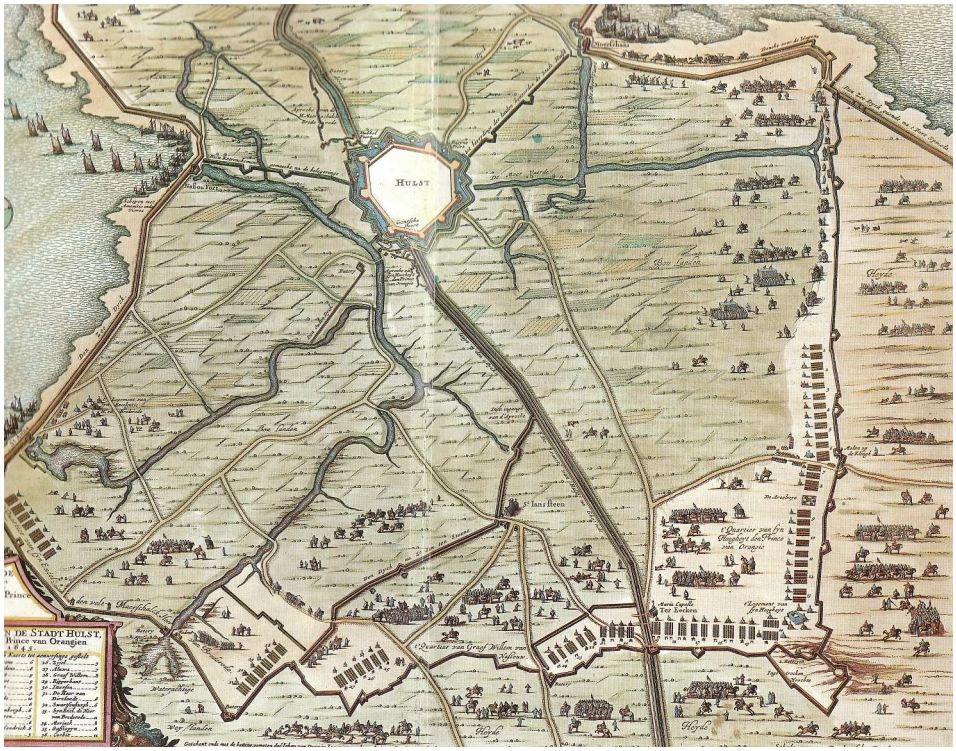

Belegering van de stad Hulst in 1645

Op 8 oktober begon het eigenlijke beleg.
Ondanks de opdracht van graaf Willem van Nassau om dat te verhinderen, lukte het de Spanjaarden om de stad te komen versterken met 3 regimenten (een kleine 1000 man extra).
Het Staatse leger (Hollandse officieren, veel buitenlandse huursoldaten; ruiters en te voet) bestond uit 305 compagnieën, elk ongeveer 100 man sterk.
De Prins zou de stad aanvallen vanuit het zuiden (waar thans het bedrijf van Neckermann gevestigd is/de componistenbuurt); zijn tweede bevelhebber, de Heer van Brederode zou Hulst aanvallen vanuit het noordwesten (fort Nassau in de buurt van de huidige Patrijzenhoek, de rondweg, sportvelden vroegere Lyceum, tot bij de Keldermanspoort).
Men begon vanuit het zuiden met het graven van naderingsloopgraven (tot aan de huidige buitenvest) op 9 en 10 oktober.
De vrouw en kinderen van de Spaanse Gouverneur d'Haynin kregen toestemming om met hun bagage de stad te verlaten.

Op 17 oktober werd in de binnenstad, op de heuvel van de eerder verwoeste "Dobbele Poort" bij de wallen (1596) een "kat" gebouwd: een extra verhoging om nog meer kanonnen te kunnen plaatsen.
Een deserteur meldde op 18 oktober nieuws over de toestand in Hulst: " …*dat die van Hulst niet eer ghesindt zijn te verhuysen, als volghens tghebruyck van 't land: talder Heyligen."* (Dus: niet voor 1 november)
Vanaf 19 oktober werd de stad bestookt met hevig artillerievuur. Overigens Hulst liet zich ook niet onbetuigd. Honderden mortieren belandden in de stad; even zo vele granaten troffen de aanvallers. Er vielen vele doden.

21 oktober begint de bouw van een "galderije": een overdekte gang naar de wal.

24 oktober legt men aan de zuidkant over de buitenvest een biezenbrug

1 november startte men met de aanleg van een 2e dam naar het bolwerk bij de Keldermanspoort (“de oude Dobbele Poort”), daarna beginnen “mineurs” de wal te ondermijnen in de buurt van het huidige Brederodebolwerk.

2 november: hevige beschietingen van de stad. Uit één batterij werden 242 schoten gelost, een bijzonder groot aantal voor die tijd!
De Prins stuurde een trompetter om de vesting op te eisen. De Gouverneur antwoordde beleefd dat de tijd er nog niet rijp voor was!
Alles werd in gereedheid gebracht voor de stormloop
Soldaten van Brederode (vanuit hun tijdelijk kamp in de huidige Bollewerck) kwamen tot aan de onderkant van de wal, maar een kapitein van de Prins geraakte met 50 man tot boven op de wal en verdreef er de verdedigers.

4 november: Besluit tot capitulatie volgens de voorwaarden door Prins Frederik Hendrik gesteld!
Magistraat en Geestelijkheid hadden 17 wensen voorgelegd bij de bespreking: de punten 2,3,4 en 5 betroffen godsdienstige zaken. De Prins stelde dat de “*Gereformeerde Religie ende geen andere in deselve stadt publickelijck sal werden geexcerceerd”.*
Dit punt 2 was tegen de zin van Frederik Hendrik (hij wilde vrijheid van godsdienst voor de katholieken in de katholieke streek van Hulst !), maar de onverdraagzame heren van de Staten van Holland vreesden het ongenoegen van de Prins niet.

5 november: De resterende 700 man van het Spaanse garnizoen trokken de stad uit (de helft van de ongeveer 1300 man sterke verdediging was gesneuveld of gewond). Van heinde en ver kwam men het schouwspel bekijken; men was zich bewust van deze historische gebeurtenis!
Het was een indrukwekkend schouwspel op de “Clingsche Heide”. Het gehele leger van de Prins stond aangetreden tussen Hulst en Clinge. De Gouverneur en de andere Spaanse officieren namen hartelijk (!) afscheid van de Prins en, terwijl het garnizoen voorbij het Hollandse leger marcheerde, werden de trompetten geblazen (*“en maeckten soete accoorden daar onder wierden oock de Ketel-trommels gheroert”.)*
De Hulster vrachtrijders en boeren werden bevolen de bagage der Spanjaarden richting Antwerpen te brengen (zo’n 350 bagagewagens!).

Op 12 november is de Prins met groot gevolg vanuit zijn hoofdkwartier (bij Kapellebrug/Sint Jansteen) naar Hulst gereden. In de Sint Willibrorduskerk werd, nadat eerst de beelden waren verwijderd, voor een geheel gevulde kerk een predikatie gehouden door dominee Johannes Goethals. De tekst kwam uit Psalm 9, vers 1: (*Ick sal de Heer loven met mijn gantsche herte; ick sal al uwe wonderen vertellen”,* maar ook: *“De Heer is bekent geworden; Hij heeft recht gedaen; de godtloose is verstrickt in het werk zijner handen”)* < Statenbijbel>.
Was dit een voorbode voor de zware tijden voor de katholieke meerderheid in de streek?

Op 15 november waren alle forten rondom Hulst, een 30-tal, in handen van de Republiek.

16 november: ’s avonds werd op bevel van Frederik Hendrik “tot drijmael toe salvo geschoten …. Over de Victorie in Hulst”.

De oorlog was ten einde!

19 november marcheerde het hele Staatse leger naar fort Sint Anna (aan De Vogel; nabij het huidige Kuitaart) om daar in te schepen.
De Prins, te paard, kwam verstijfd van de kou in het fort aan. De volgende dag vertrok hij met zijn zoon, de latere stadhouder Willem II, naar Den Haag.

Hulst en Zeeuws Vlaanderen behoorden vanaf nu definitief tot de Noordelijke Nederlanden, de Schelde en Antwerpen werden afgesloten en men kon beginnen aan de onderhandelingen voor de Vrede van Munster (1648).

“ DE TUYN IS GHESLOTEN !”.

II. Het leven in de stad tijdens het beleg van 1645.

Op het nieuws van de komst van het Staatse leger werd door het stadsbestuur van Hulst snel gereageerd.

Al op 2 oktober werden de prijzen van de levensmiddelen “bevroren”, dit om te voorkomen dat men bij een langdurig beleg woekerprijzen zou gaan vragen. Bij overtredingen zouden er boetes worden uitgedeeld en goederen verbeurd verklaard worden. De naar de stad gevluchte mensen werden opgeroepen om in de nabijheid van het stadhuis te wachten, indien nodig, zouden zij, hun vrouwen en kinderen, ingezet kunnen worden voor de verdediging.
Triest was het gesteld met de burgerwacht: diverse “leiders”, de kapitein, een luitenant, vaandrig en andere officieren werden op last van de Gouverneur vastgezet wegens lafheid. Er zijn ook nog een resem andere deserteurs bekend.
Een zeer belangrijke taak voor het stadsbestuur werd de voedselvoorziening voor het garnizoen.

Op 12 oktober werd er een inventaris opgemaakt van de in de stad aanwezige koeien, schapen e.d.: 295 stuks. Tijdens het 30 dagen durende beleg werden hiervan 245 dieren geslacht. Deze oorlogslast droegen de inwoners niet graag en wie er onderuit kon, deed alle moeite.

Op 18 oktober kwam er versterking voor de stad met de compagnie van Markies De Garacina. Hij werd ondergebracht bij de weduwe van Glaude Pidance in de Bagijnestraat. Hoe groot zijn “swiete” (gevolg) was, weten we niet precies, maar een rekening sprak over “haver voor 19 paarden , 32 potten wijn, 69 potten bier, 100 eieren, e.d. “

31 Oktober moest blijkbaar een en ander nog eens extra benadrukt worden: meer hulp en steun aan de verdedigers verlenen! De notabelen van de stad werden bijeengeroepen in de kerk. Besproken werden vooral de verplichtingen van de burgers om mee te helpen aan de verdediging van de stad. Verder werden:

- boetes opgelegd aan degenen, die niet meewerkten.
- Alle koeien binnen de stad in beslag genomen.
- Alle loden dakgoten aan de straatkant verbeurd verklaard (kogels?).
- Grotere voedsel hoeveelheden beschikbaar gesteld aan manschappen en paarden.

Het stadsbestuur toonde zich niet al te Spaans gezind: het weigerde lange tijd de kosten van onderhoud van het Gouvernementshuis (vroegere bank, nu Gemeentewinkel) te bekostigen.

Als dan op de 4 november de stad zich overgeeft, blijven het stadsbestuur en enkele andere overheidsdienaren voorlopig in functie. Zij stellen zich met schijnbaar groot gemak in dienst van de Staatsen.
De stad likt zijn wonden, naast menselijk leed dient er gewerkt te worden aan het herstel van huizen, straten en de haven.

Voor Hulst en omgeving vonden er hele grote veranderingen plaats:

- Zeeuws Vlaanderen werd vanaf nu rechtstreeks bestuurd vanuit ’s-Gravenhage, zonder medezeggenschap door de bewoners van stad en streek.
- De overheidspersonen moesten mensen worden, die aanhanger waren van de Protestantse religie. Zij kwamen vrijwel allemaal dan ook vanuit andere streken van het land.
- De Roomse religie werd verboden, de kerkelijke bezittingen afgenomen en er mochten geen katholieke erediensten binnen de wallen worden gehouden.
- De kerk werd een gebouw van de Hervormden. Het schip was hun plaats voor erediensten , het koor hun begraafplaats.
- Doordat de verovering van Zeeuws Vlaanderen was voltooid (“De Thuyn was ghesloten”) , ontstond er in het zuiden van de Republiek een bufferzone tegenover de Spaanse Zuidelijke Nederlanden.
- Bezit van Zeeuws Vlaanderen betekende macht over de Schelde: de haven van Antwerpen werd afgesloten, de stad was zijn handel en rijkdom kwijt en “bloedde dood als handelscentrum”.

III De schilder HENDRICK DE MEIJER.

Over de schilder is heel weinig bekend. In de archieven van Rotterdam is hij nauwelijks terug te vinden.
Er is ook nog geen aparte studie gewijd aan deze man, zodat we over bar weinig informatie beschikken.
Misschien een aardig onderwerp voor een promotiestudie?

ZIJN LEVEN:
Hij is afkomstig uit Rotterdam.
Zijn geboorte wordt rond 1620 gesitueerd.
De werkzame periode van de schilder moet geweest zijn tussen 1640-1689. Er is gedateerd werk van hem bekend uit 1640, mogelijk zelfs 1638.
Hij moet vooral gewerkt hebben in Rotterdam, waar hij vanaf 1646 in archiefstukken vermeld wordt.
Via de kunsthandel van de familie Volmarijn werd werk van vooral Rotterdamse schilders verkocht; zo ook van H. de Meijer.
In 1676 werd Hendrick nog een "consrijck schilder tot Rotterdam genoemd.
In de inventaris van Jacob Lois, opgemaakt in 1680, staat te lezen dat De Meijer bij hem een tegoed staan heeft "over schilderen en schoonmacken van een schilderie.".
Het laatste werk van de kunstenaar zou voorzien zijn van het jaartal 1689.
Van Spaan, die De Meijer een "Belegerings- , Ruyter en Bataalje-schilder" noemde, plaatste hem in 1698 bij de reeds overleden schilders.

Waar de schilder begraven werd, is mij niet bekend.

DE AARD VAN ZIJN WERK:

In diverse catalogi wordt het werk van Hendrick de Meijer geplaatst onder de schilders van:
Zee- en rivierlandschappen, legerkampen, ruiterij, panorama's, strandzichten, veldslagen.

Zijn grote specialiteit was: "***PARADE-MARINES".***
Een genre van schilderen waarbij de schilders bijna altijd de aankomst of afvaart van schepen die aan een gedenkwaardige reis hadden deelgenomen of dit zouden doen schilderen. Vaak laat de parade ook de embarkering of ontscheping van belangrijke personen zien, maar deze zijn dan nauwelijks herkenbaar, ondergeschikt als ze zijn aan de uitbeelding van de schepen, jachten en sloepen. Toch kwam het onderwerp van de parade-marine voort uit de nooit verdwenen behoefte gedenkwaardige gebeurtenissen op zee vast te leggen. In zekere zin zijn ook de parades van De Meijer dus documentaire gebeurtenissen.
De parades van De Meijer hebben als extra dat ze vaak ook een stadsgezicht op de achtergrond (horizon) hebben. Hij schilderde nogal eens "vanaf het water". Deze weergave van stadsgezichten in parades en de benadering vanaf het water kunnen volgens de deskundigen als typisch Rotterdams worden beschouwd.
De Meijer heeft duidelijk de invloed ondergaan van Simon de Vlieger, Jan van de Capelle en Van de Velde de Jongere.
Voorbeeld van invloed van Van de Capelle op het werk van De Meijer is te zien in "De Inscheping van de Troepen", ongedateerd, werk dat zich bevindt in het Statens Museum, Kopenhagen.
Andere voorbeelden "De Maas voor Dordrecht" en een "Parade voor Dordrecht".

Een andere Rotterdamse schilder, Hendrik van Minderhout, heeft daarentegen zijn vroegste werken waarschijnlijk onder invloed van Hendrick de Meijer gemaakt. Vermoedelijk was hij Meijers leerling.

IV Een globaal overzicht van zijn werken.

De Rijksdienst voor Kunsthistorische Documentatie (RKD) komt bij de naam "Hendrick de Meijer" tot een "33-tal hits in RKD-images". Men kan dan als bezoeker verdere (onvolledige!) informatie krijgen van zijn werken. De RKD komt tot: 20 zekere, 8 mogelijke en 5 verwant aan schilderijen.
Maar er zijn meer werken bekend!
"Artprice: the world leader in art- market information" geeft aan dat er momenteel een 35-tal schilderijen "in de markt" zijn. Alleen op hun afgeschermde site (via een abonnement alleen door vakspecialisten en commerciële zaken te bezoeken).

Hun lijst is als volgt:

- Strandzicht bij Scheveningen met visverkoop.
- IJsgezicht op de Maas.
- Strandzicht (bij Egmond?)
- Ruitergevecht. (zie verderop bij “Gevecht op een brug” ?)
- Vertrek uit Scheveningen van Karel II van Engeland: 2 juni 1660.
- Landschap met reizend gezelschap, in de verte Bergen op Zoom. (Zelfde als “Gezicht op Bergen op Zoom” ? Markiezenhof , Bergen op Zoom)
- Hollandse vloot op de rede van Dordrecht.
- De aankomst van Willem III te Dordrecht 1670.
- Strandzicht met een op het duin getrokken visserboot.
- Strandgezicht met ruiters en vele figuren: achtergrond Scheveningen.
- Landschap met boerenwoning en man die waterput.
- Strandgezicht met wagens, ruiters, op het land getrokken boten en vele figuren.
- Paardenmarkt.
- Kustlandschap.
- Strandgezicht.
- Zicht op de oude Hoofdpoort, Rotterdam met jagers, die eenden schieten.
- Reizigers wachten buiten herberg de Zwaan.
- IJspret (zelfde als “IJsvermaak op de Maas”? Maritiem Museum, Rotterdam)
- Scheepvaart in de riviermonding.

Ongetwijfeld zullen er nog meer zijn.

Een aparte categorie in zijn werk vormen de schilderijen met “oorlogstaferelen en de Prinselijke triomfator in de 80-jarige oorlog”: <u>de militaire werken.</u>

Was Hendrick de Meijer een soort hofschilder, die met het leger van Prins Frederik Hendrik mee trok om als ooggetuige (oorlogscorrespondent!) ons de heldendaden van zijn “broodheer” te tonen? Opvallend daarbij is, dat het altijd de glorieuze momenten zijn!
Bekend zijn de volgende werken:

- “Uittocht van de Spaanse bezetting van Breda, 10 oktober 1637”(Rijksmuseum, Amsterdam)
  Dit werk absoluut niet verwarren met het beroemde werk van de Spaanse schilder Velasquez)
- “De Uittocht der Spanjaarden uit Sas van Gent: 1644” (gesigneerd rechtsonder).
  Het werk bevindt zich nu in Terneuzen en hing voor de gemeentelijke herindeling in de raadszaal van de toenmalige gemeente Sas van Gent.
- Onlangs ontving het museum van Hulst een bericht van de heer M. Bascourt, antiquair-expert in Antwerpen. Hij stuurde ons een afbeelding van een schilderij “Gevecht op een brug”. Het is een voorstelling van een gevecht op een brug tussen Staatse en Spaanse cavalerie , omstreeks 1645.
  Het betreffende werk is al een tijd bij de antiquair en is afkomstig uit een privé-collectie.
  Dit is evenwel niet hetzelfde werk als dat, wat in de “Artprice-lijst” beschreven staat als: “Cavalry Battlescene near a River” (1659: schilderij, olie op paneel 58x84 cm)
  Op 27 september 2004 zou dit nog in Nederland ter verkoop zijn aangeboden.
  Het schilderij in Antwerpen komt uit een privé-collectie en is al een tijdje bij de heer Bascourt.
  Dit tafereel stelt wel onmiskenbaar Hollandse ruiterij voor met de vlag en uniformen van rond 1640.
  Kijkt men evenwel onder de brug door, dan is het onmiskenbaar geen gezicht uit het Hulsterse: Op de achtergrond is een licht heuvelachtig landschap te zien, zeker geen Zeeuws!

Andere, van De Meijer bekende militaire werken zijn:

- Militair kampement met rokende en drinkende soldaten, 1666
  (In dec 2006 in Engeland, 20 november 2008 in Denemarken)
- Veldslag, 1656 (dec 2001 in Zweden).
- Belegerings scene, 1644 (5 oktober 2001 in Zwitserland)
- Een schermutseling onder cavaleristen, 1653
  (1996 in de VS, 2 december 2008 bij Christie’s Londen ingezet voor 2250,- Eng. P.).

Maar voor Hulst is natuurlijk van belang:
“ De verovering van de stad Hulst op de Spanjaarden: 5 november 1645”.

Het schilderij van Hendrick de Meijer, dat de Gemeente Hulst in april 2008 verworven heeft, is niet echt uniek!
Van deze gebeurtenis, “De verovering van de stad Hulst op de Spanjaarden, 5 november 1645” zijn namelijk vier versies in omloop.

Bij het samenstellen van dit artikel had schrijver dezes de beschikking over
1 echt schilderij (nu in het museum van Hulst),
1 duidelijke kleuren fotokopie (van schilderij uit Rijksmuseum Amsterdam)
2 niet al te duidelijke zwart-wit kopieën van de versies, die in de musea in Frankrijk zouden zijn (aldus info van het Rijksmuseum). Er zou zich een exemplaar bevinden in het Louvre in Parijs en 1 in het Muséé des Beaux-Arts in Lyon. Op mijn vragen om kopieën en info heb ik tot nu toe (begin januari 2009) nog geen antwoord mogen ontvangen.

Alle vier de schilderijen stellen hetzelfde tafereel voor:
De schilder heeft vanaf de zuidkant Hulst geschilderd, november 1645, eind van de belegering van de stad door de Staatse = Hollandse troepen

Voorgrond: een kampement van het Staatse leger (vlag) , de aanvoerder Prins Frederik Hendrik en zijn zoon, Prins Willem II, terugkerende en rustende soldaten (gezien de dranktonnen hebben ze gefeest). Op 2 schilderijen ziet men rechts vooraan koetsen met vertrekkende (Spaanse?) personen.

Achtergrond: de vestingstad Hulst met zijn bekende torens (kerken, kloosters, stadhuis, molens), wallen, vesten zoals die rond 1645 het zicht op Hulst bepaalden
(vergelijk: “Zicht op Hulst , 1628”: schilderij van Cornelis de Vos, Raadzaal Stadhuis Hulst).

Tussen de voor- en achtergrond een deel van de vestingwerken: het ravelijn (verdedigingseiland in de vest) bij de Gentse poort. Verder menen we ook nog enige aanvalsloopgraven te ontdekken.
Opvallend: de vele schepen (ongeveer 15), die vanaf het westen naar het zuiden van Hulst komen gevaren. In de boeken van P. Brand en P. Stockman/A.Prinsen wordt gezegd dat er geen inundaties hadden plaats gevonden; de schilderijen tonen bij nader aanschouwen bijna het tegendeel!
De schilderijen zouden zijn gemaakt (zijn afbeeldingen van…) de dag van de overgave of heel kort daarna.

De schilderijen roepen nogal wat vragen op:

- In wiens opdracht heeft de schilder gewerkt? Wie heeft de werken besteld?
- Waarom zijn er 4 werken gemaakt van deze gebeurtenis?
- Heeft de schilder gewerkt met assistenten/leerlingen, die geholpen hebben om de ongetwijfeld ter plaatse gemaakte schetsen verder uit te werken?
- Waarom heeft de schilder zo’n opvallende belangstelling voor plassende en poepende paarden en honden? Is dit symboliek? (op minstens 3 van de 4 schilderijen treft men zo’n dieren aan)

detail met hond uit schilderij B

De 4 taferelen kunnen als een stripverhaal naast elkaar liggen en dan zie je duidelijk in de gebeurtenissen een voortgang in tijd. Je ziet dit onder andere aan het schip, centraal op het tableau, dat duidelijk van links naar rechts "vaart". Verder zien we enige hoge officieren, die zich verplaatsen (Prins Frederik Hendrik op het witte paard, de kroonprins staat op verschillende plaatsen en rijdt van rechts naar het midden?)

Voor het gemak heb ik de 4 kopieën van de schilderijen, in mijn bezit, een letter gegeven: in de volgorde zoals ze elkaar chronologisch zouden kunnen opvolgen.
(Reeds eerder vermeld: tot nu toe hebben de Franse musea nog niet gereageerd op de vraag om duidelijke kopieën)

A: Exemplaar in Parijs. (alleen een zwart/wit afbeelding)
Geen verdere gegevens bekend.
Opvallend op dit werk: Hulst op de achtergrond ligt als het ware op een "heuvel/verhoog"
Het stadssilhouet is dichterbij getrokken. Het kampement en de loopgraven zijn bijna niet van de stad gescheiden door water.

B: Exemplaar in museum "De Vier Ambachten" , Hulst:
Sinds 21 april 2008 aangekocht en in eigendom van de Gemeente Hulst.
De vorige eigenaar heeft om informatie gevraagd bij de heer Prinsen , stadsarchivaris, en heeft het werk ter aankoop aangeboden aan de Gemeente.
Grootte: 73 x 121,8 cm ; olie op paneel.
Het werk is ongesigneerd.
Het schilderij heeft recentelijk een "opknapbeurt" ondergaan.
Een vroegere beschrijver kende de schilder en de situatie niet. Hij plaatste het onder: "Anoniem / Hollands" en noemde het "Kampement voor een Hollandse stad (Haarlem?)"
Waarde werd toen (wanneer?) geschat op € 4000,- a € 6000,- .
Opvallend: De centrale plaats van een aanzeilend schip. (waarom?)
Links: hoge officieren komen aan/vertrekken?
Rechts: de jonge kroonprins? Vertrekkende Spanjaarden (misschien wel de Gouverneur, gezien de dure koets.) Let op de 2 plassende dieren.
Op het vaandel, links bij de commandotent, is de tekst te lezen "..het over gaen van de stadt Hulst… 5 nov 1645.." (Vergelijkbare tekst met die van schilderij D !!)

C: Exemplaar in Lyon:
Hierover is verder niets bekend
Links: Prins arriveert bij zijn hoofdkwartier.
Midden: Soldaten rusten /hebben gedronken.
Rechts: Groep vertrekkende personen in koetsen, aanschouwt door de kroonprins?

D: Exemplaar uit het Rijksmuseum , Amsterdam.
Hierover is meer bekend.
(olieverf op paneel ; h. 94 x br. 154,5 cm)
Signatuur: in het midden , op het papier op de voorgrond. Daar staat de tekst op: "H. de Meyer f 1645; het over gaen van de stadt Hulst op de 5 november 1645"
(f betekent: fecit = gemaakt door…)
Beschrijving van het Rijksmuseum:
"Gezicht in het kamp van de belegerende troepen. Rechts enkele koetsen en ruiters;
De uittocht van de Spaanse troepen.
In het midden een officier te paard bij een groep soldaten met een boek.
Is dit de jonge prins Willem of is dat de rechtse ruiter? (De latere stadhouder Willem II, die het beleg aan de zijde van zijn vader Frederik Hendrik meemaakte).
Links op de voorgrond vieren drinkende Nederlandse troepen hun overwinning.
Bij een tent hangt het vaandel uit. Hier in de buurt staat ook weer een plassend paard.
Op de achtergrond: de stad Hulst.

Dit schilderij is al in Hulst tentoongesteld geweest: in 1995 was het alhier te bezichtigen, tijdens de tentoonstelling "Beleg en Verovering van de stad Hulst in 1645".
(ter viering van 350 jaar na de gebeurtenissen.)

Verovering van Hulst in 1645, Hendrick de Meijer. Eigendom Rijksmuseum Amsterdam (schilderij D)

We weten dus zeker dat het 4^{e} = D-schilderij van Hendrick de Meijer is en gaat over de verovering van Hulst! (Idem weten we het nu zeker van het 2^{e} = schilderij B !)
Alle 4 de schilderijen komen treffend overeen: ongeveer dezelfde (verplaatste) details, dezelfde personages en omgeving , 4 maal (bijna) hetzelfde stadssilhouet met herkenbare Hulsterse wallen en torens.
Van schilderij B en D oftewel het 2e en 4e weten we zeker WIE WAT geschilderd heeft!
Hieruit kunnen we met grote zekerheid concluderen dat de 4 schilderijen (A-B-C-D) alle 4 geschilderd zijn door Hendrick de Meijer (en/of assistenten) en over één en hetzelfde onderwerp gaan, namelijk "De Verovering van de stad Hulst……".

Hulst is een echt cultuur-historisch werk rijker!

Naar aanleiding van dit werk zou de Gemeente Hulst kunnen nadenken over een drietal ideeën.

- Dit schilderij komt het best tot zijn recht in het museum van de stad; zij heeft er een speciale "Vestingkamer" voor!
- Met behulp van informatieborden zouden de historische plekken van deze finale strijd ter plaatse goed aan te geven zijn. Het zou een mooie wandeling kunnen worden langs het slagveld van de laatste heroïsche strijd in onze 80-Jarige Oorlog!
- Tot slot: een hereniging in Hulst van de 4 schilderijen zou een prachtige tentoonstelling kunnen opleveren, met wellicht internationale allure!

Eric Verstraeten.

Detail van het schilderij De verovering van de stad Hulst op de Spanjaarden: 5 november 1645.
Stad Hulst op de achtergrond. Eigendom: Gemeente Hulst (schilderij B)

Dank voor de medewerking:
A. Prinsen.
W. Verschraegen
R. vd Elshout (foto's)
C. Buysrogge
M. Bascourt

Informatie via:
Mevr C. Wittop-Koning, afd. Dcomentatie Rijksmuseum, Amsterdam
Mevr E. Klück, Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie RKD, Den Haag.
Mevr L. van der Zeeuw, conservator kunst Historisch Museum, Rotterdam.
"ARTPRICE": The world leader in market information. (internet)

Geraadpleegde literatuur:

- "Rotterdamse Meesters uit de Gouden Eeuw" , catalogus van de tentoonstelling in Historisch Museum Rotterdam 1994; redactie: Nora Schadee.
- "Geschiedenis van Hulst": P.J. Brand , 1972
- "De Tuyn ghesloten": het beleg van Hulst anno 1645; A. Prinsen en P. Stockman 1993
- "Frontier Steden en Sterckten" Vestingwerken in OZVl 1584-1839 P.Stockman/P.Everaers 1997.